

Pionierki Badaczki Liderki

Kobiety gdańskiej nauki

**Autorki tekstów i koncepcji wystawy/
Exhibition concept and content authors:**

Dr Ewa Bojanuniec-Koźł (MG)
Monika Glowkańska (MG)
Magdalena Jaszczak (UG)
Dr Anna Lepacka (PG)
Prof. dr hab. Ewa Łojkowska (UG)
Prof. dr hab. Beata Mozajko (UG)
Magdalena Nieczuja-Goniszewska (UG)
Maria Szaszkiewicz (UG)
Barbara Ząbczyk-Chmielewska (PG)

**Współpraca/
Cooperation:**

dr n. med. Marek Bukowski (DUMed)

**Redakcja językowa/
Editing:**

Magdalena Nieczuja-Goniszewska (UG)

**Tłumaczenie na język angielski/
Translation to English:**

Dorota Powarska (MG)

**Projekt graficzny/
Graphic design:**

ind. Alan Stoczi (UG)

Pioneers Researchers Leaders

Women scientists of Gdańsk

Organizatory / Organisers

 Uniwersytet
Gdański
Museum Uniwersytetu
Gdańskiego

 GDANSK

 MUZEUM
GOANA

Patronat / Patronage

 Uczelnia
Fahrenheita

Współpraca / Cooperation

 MINDtheGEPs
gender equality in research

muzeumgdansk.pl
muzeum.ug.edu.pl
gadanopedia.pl

Pionierki

Pioniers

Legitymacja studentki Instytutu dyplomowania przez
Mojmę Brauckę studentki na Wydziale Architektury
w Technicznej Hochschule w Wolnym Miście Gdańsku
w 1933 r. fot. Agnieszka Włodarczyk, 2022 r., ze zbiorów
Muzeum Sokoła Historyczna Wolne Miasto Gdańsk.

Old and graduation diploma of Mojma Braucke,
student of the Department of Architecture
Technische Hochschule in the Free City
of Danzig, 1933, fot. Agnieszka Włodarczyk, 2022,
from the collection of Museum Sokoł,
Historical Free City of Gdańsk.

Studentki grające w szachy i przeglądające prasę w Domu Akademickim w Krakowie,
lat 1932 r., ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego.

Students playing chess and looking through papers at the Academic House in Kraków,
photo from 1932, collection of the National Digital Archive.

Przeważnie studentki Wydziału Filozoficznego
UI. Stanisława Dąbrowskiego, Jadwiga Sikorska,
Jasna Kosmowska, fot. ze zbiorów Muzeum Farmacji UI
Collegium Medicum

The first female students of the UI Department
of Philosophy: Stanisława Dąbrowska, Jadwiga
Sikorska, Jasna Kosmowska, photo from the
collections of the UI Collegium
Medicum Museum of Pharmacy

Na ziemiach polskich kobiety jako
studentki pojawiły się po raz
pierwszy na Wydziale

Filozoficznym w Studium
Farmaceutycznym
Uniwersytetu Jagiellońskiego
w 1894 r. Miały wówczas status
obserwatorek. Kilkaście lat
później kobiety mogły kończyć
studia również w gdańskim
Technische Hochschule
(dzisiejsza Politechnika Gdańska).

Obecnie badaczki stanowią
znaczącą część kadry naukowo-
dydaktycznej trójmiejskich
uczelni. Na wystawie
prezentujemy prekursorki
i liderki związane z Uczelniami
Fahrenheit: Gdańskim
Uniwersytem Medycznym
(GU Med), Politechniką Gdańską
(PG) i Uniwersytem Gdańskim
(UG), które inspirowały i inspirowały
kolejne pokolenia kobiet.

In Poland, women first
appeared as students at the
Faculty of Philosophy of the
Jagiellonian University in 1894.
At the time, they were given an
"observer" status. Several
years later, women were also
allowed to complete their
studies at the Gdańsk
Technische Hochschule
(today's Technical University
of Gdańsk).

Today, female researchers
form a significant part of the
research and teaching staff of
Tricity universities.
The exhibition presents female
pioneers and leaders
associated with the Fahrenheit
Universities: the Medical
University of Gdańsk (GU Med),
the Technical University
of Gdańsk (PG) and the
University of Gdańsk (UG), who
have inspired and continue to
inspire generations of women.

Studentka GUmed w laboratorium,
fot. Teresa Jarecka, ze zbiorów Muzeum GUmed.

Student of GUmed at the lab, photo: Teresa Jarecka,
from the collection of the GUmed Museum.

Studentki Wydziału Chemicznego PG podczas budowy akademika,
fot. 1951 r., ze zbiorów Sekcji Historycznej, Biblioteki PG.

Students of the PG Department of Chemistry during dorm construction,
photo from 1951, collection of the Historical Section of the PG Library.

Studentki pierwszego roku pedagogiki UG, fot. Zdzisław Błażejczyk,
fot. 1970 r., ze zbiorów Muzeum UG.

First year pedagogical students at the University of Gdańsk, photo: Zdzisław Błażejczyk,
photo from 1970, collection of the UG Museum.

Po II wojnie światowej w Gdańsku kobiety mogły studiować na kilku uczelniach wyższych. Pierwszą z nich była Politechnika Gdańska (PG) oraz Akademia Lekarska w Gdańsku (od 1950 r. Akademia Medyczna, obecnie Gdański Uniwersytet Medyczny). W 1970 r. z połączenia dwóch innych szkół wyższych (Wyższej Szkoły Pedagogicznej i Wyższej Szkoły Ekonomicznej) powstał Uniwersytet Gdański. W roku akademickim 1970/71 studentkami nowo powołanej uczelni zostało 1720 kobiet.

After the Second World War, women could study at several colleges. Among the first were the Technical University of Gdańsk (PG) and the Physicians' Academy in Gdańsk (Medical Academy since 1950, currently the Medical University of Gdańsk). In 1970 two colleges (the Pedagogical College and the College of Economics) merged to form the University of Gdańsk. 1720 women enrolled at the newly established university in the 1970/71 school year.

Ba dacz ki

Re sear chers

Portrait Elisabeth
Koopman – fragment
rysunku Johanna
Gottfrieda Kriegera,
ok. 1700 r., fot. ze zbiorów
PAN Biblioteki Gdańskie.

Portrait of Elisabeth
Koopman – part of drawing
by Johann Gottfried Krieger,
ca. 1700, photo from
collection of the Polish
Academy of Sciences
Gdańsk Library.

Zanim kobiety mogły studiować, w XVII w. w Gdańsku astronomią zajmowała się Elżbieta Koopman, żona Jana Heweliusza. Po śmierci astronoma dokończyła i doprowadziła do wydania katalogu gwiazd (*Prodrromus astronomiae*). Upamiętniając tę niezwykłą kobietę jej nazwiskiem nazwano jeden z kraterów na planecie Wenus, a także planetoidę nr 12625. Gdański Oddział Polskiej Akademii Nauk (PAN) ustanowił w 2018 r. ogólnopolską nagrodę jej imienia, której jedyną dotychczas laureatką jest astronomka prof. dr hab. Ewa Szuszkiewicz z Uniwersytetu Szczecińskiego. Od 2011 r. imię Elżbiety Koopman-Heweliusz nosi tramwaj PESA Swing 120NaG nr 1022. W 2022 r. w UG powstała strona internetowa im. Elżbiety Koopman-Heweliusz pt. „Kobiety w nauce”.

Long before women were allowed to study, in the 17th-century Gdańsk, Elisabeth Koopman, wife of John Hevelius, practised astronomy. After the astronomer's death, she completed and published a catalogue of stars (*Prodrromus astronomiae*). To commemorate this remarkable woman, one of the craters on the planet Venus was named after her, as well as asteroid no. 12625. In 2018, the Gdańsk Branch of the Polish Academy of Sciences (PAS) established a nationwide prize named after her, the only winner so far being the astronomer prof. dr hab. Ewa Szuszkiewicz from the University of Szczecin. Since 2011, a PESA Swing 120NaG tram no. 1022 has been named after Elisabeth Koopman-Hewelius. In 2022, a website named after Elisabeth Koopman-Hewelius was created at the UG, entitled "Women in Science".

Li ders der ki

Prof. Barbara Krupa-Wojciechowska nadająca tytuł doktora honoris causa GUMed pierwszej kobiecie na tej uczelni, prof. Zofia Majewska (po prawej), fot. 1988 r., ze zbiorów Kliniki Neurologii Rozwojowej GUMed.

Prof. Barbara Krupa-Wojciechowska granting the title of GUMed doctor honoris causa to the first woman awarded this title at this university, Professor Zofia Majewska (right), photo from 1988, collection of the Department of Developmental Neurology, GUMed.

Obecnie w publicznych uczelniach trójmiejskich nie ma kobiety rektora. Do tej pory w uczelniach tworzących Uczelnie Fahrenheita godność tę pełniła tylko jedna kobieta — prof. dr hab. Barbara Krupa-Wojciechowska, kierująca GUMed w trudnych latach 1983–1990. Za jej kadencji powstały m.in. kliniki nefrologii, kardiologii, diabetologii i nadciśnienia tętniczego.

Presently there is no female rector at any of the Tricity colleges. So far only one woman has served this role at the Fahrenheit Universities – Professor Barbara Krupa-Wojciechowska, who directed the GUMed in the difficult years 1983–1990. During her term the clinics of nephrology, cardiology, diabetology and vascular hypertension were established.

Leaders ki

Doc. dr inż. Marianna Sankiewicz-Budyńska, prorektor ds. kształcenia PG (1987-1994), fot. Tadeusz Chmielowski, lata 80. XX w., ze zbiorów Sekcji Historycznej Biblioteki PG.

Associate professor DrEng Marianna Sankiewicz-Budyńska, PG education vice-rector (1987-1994), photo: Tadeusz Chmielowski, 1980s, collection of the Historical Section of the PG Library.

Prof. Zofia Sawiczewska, związana od początku z Instytutem Ekonomiki Transportu Morskiego UG. Pierwsza kobieta dziekan Wydziału Ekonomiki Transportu UG (dział Wydziału Ekonomicznego), fot. 1959 r., ze zbiorów Archiwum WIE UG.

Prof. Zofia Sawiczewska, affiliated with the UG Institute of Marine Transport Economics since the beginning of her career. The first female dean of the UG Department of Economics of Transport (Department of Economics today), photo from 1959, collection of the UG Department of Economics Archive.

Dr inż. Marianna Sankiewicz-Budyńska w Laboratorium Radiokomunikacji PG, fot. Kazimierz Lelewicz, 1968/69 r., ze zbiorów Sekcji Historycznej Biblioteki PG.

DrEng Marianna Sankiewicz-Budyńska at the PG Radiocommunications Laboratory, photo: Kazimierz Lelewicz, 1968/69, collection of the Historical Section of the PG Library.

Pierwsza w historii PG kobieta pełniąca funkcję prorektor — doc. dr inż. Marianna Sankiewicz-Budyńska (1921-2018) była współtwórczynią Zakładu Inżynierii Dźwięku na Wydziale Elektroniki PG, przez pół wieku związaną z Radiem Gdańsk. Oddana młodzieży akademickiej, służyła i pomagała aresztowanym oraz represjonowanym studentom.

Na UG pierwszą kobietą, która pełniła funkcję prorektor (w latach 1984-1985) była prof. dr hab. Zofia Sawiczewska, ekonomistka, badaczka zagadnień gospodarki międzynarodowej i żegluga morskiej.

The first woman in the history of the Technical University of Gdańsk (PG) to serve the role of vice-rector, associate professor DrEng Marianna Sankiewicz-Budyńska (1921-2018) was the co-creator of the Institute of Sound Engineering at the PG Department of Electronics and was involved with Radio Gdańsk for half a century. Dedicated to university students, during martial law (1981-1983) she served and helped arrested students.

The first woman to serve the role of vice-rector of the University of Gdańsk (UG) in the years 1984-1985 was Prof. dr hab. Zofia Sawiczewska, economist, researcher of international economics and marine shipping.

Ba dacz ki

Re
sear
chers

Uczestnicy seminarium magisterskiego
prowadzonego przez prof. Marię Janion
na US (le środku),
fot. autor nieznany, 1980 r., za zbiorów
Europejskiego Centrum Solidarności.

Participants of Prof. Maria Janion's masters
seminar at the US in the middle
photo author unknown, 1980,
collection of the European Solidarity Centre.

Prof. Anna J. Podhajska była inicjatorką powstania
i współredaktorką Międzynarodowego Wydziału
Biotechnologii (MWB) US i GUMed oraz
współtwórczynią Pomorskiego Parku
Naukowo-Technologicznego w Gdyni.
fot. Łukasz Glowala, 2020 r.

Prof. Anna J. Podhajska was the initiator and co-creator of
the US and GUMed Intercollegiate Faculty of
Biotechnology (MWB), as well as co-creator of the
Pomeranian Science and Technology Park in Gdynia.
photo: Łukasz Glowala, 2020.

Wśród gdańskich badaczek, które
dokonały zwrotu w dziejach
polskiej nauki, są prof. dr hab.
Maria Janion (1928–2020)
i prof. dr hab. Anna Jadwiga
Podhajska (1938–2006).

Pierwszą z nich to wybitna
historyczka literatury i idei,
zaangażowana w działalność
opozycyjną, znawczyni polskiego
i europejskiego romantyzmu.
Poddawała rewizji mity narodowe.
Była mentorką kilku pokoleń
pisarzy i literaturoznawców.
Druga, nazywana Dumą
Biotechnologii Polskiej,
wprowadziła metody oparte
na materiale genetycznym do
diagnostyki chorób wirusowych
bakteryjnych i nowotworowych.

*Among the female researchers
from Gdańsk that
revolutionised Polish science
were Prof. dr hab. Maria
Janion (1928–2020) and
Prof. dr hab. Anna Jadwiga
Podhajska (1938–2006).*

*The former, extraordinary
historian of literature and
ideas, revised national myths.
She was the mentor of several
generations of writers and
literary scholars.*

Prof. Wanda Szczepuła w laboratorium, fot. początek lat 50. XX w., ze zbiorów Sekcji Historycznej Biblioteki PG.

Prof. Wanda Szczepuła at the lab, photo from early 1950s, collection of the Historical Section of the PG Library.

Prof. Wanda Szczepuła była autorką 6 patentów z zakresu technologii żywienia oraz współtworzyła receptury kulturowych lodów Caliński. Na zdjęciu sprzedaje smażone lodów na Długim Targu w Gdańsku, fot. 1967 r., Zbigniew Konyca, ze zbiorów Katedry Foto Press.

Prof. Wanda Szczepuła was the author of 6 patents in the field of food technology and co-author of the recipe for the custard cream Calypso. Pictured here is the street sale of ice cream on Długy Targ in Gdańsk, photo from 1967, Zbigniew Konyca, Katedra Foto Press collection.

Prof. Zofia Majewska jako pierwsza na świecie opracowała systematykę zwiask ruchowych i noworodków, fot. ze zbiorów Muzeum GUMed.

Prof. Zofia Majewska was the first in the world to develop the classification of mobility elements in newborns, photo from the collection of GUMed Library.

Prof. Zofia Majewska w Klinice Neurologii Rozwojowej GUMed, która kierowała aż do przejścia na emeryturę w 1977 r., fot. ze zbiorów Kliniki Neurologii Rozwojowej GUMed.

Prof. Zofia Majewska at the GUMed Clinic of Developmental Neurology, which she directed until retirement in 1977, photo from the collection of the Department of Developmental Neurology, GUMed.

Pierwszą w GUMed kobietą z tytułem profesora (1960 r.) była dr hab. Zofia Majewska (1907-1997). Pionierka neurologii dziecięcej i kierowniczka Kliniki Neurologii Rozwojowej. Zajmowała się m.in. zagadnieniem mózgowego porażenia dziecięcego.

Na PG tytuł profesora w 1972 r. po raz pierwszy otrzymała chemiczka dr hab. inż. Stanisława Wanda Szczepuła (1916-2014), eksperta ONZ ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO). Kierowała Katedrą Mikrobiologii Technicznej na tej uczelni.

Pierwszą kobietą profesorem w UG (1978 r.) była dr hab. Teresa Kentzner (1930-1992), badająca rolę hormonów we wzroście i rozwoju roślin. Zorganizowała od podstaw i kierowała Zakładem (obecnie Katedrą) Fiziologii Roślin w Instytucie Biologii UG.

The first woman with a GUMed professor's title (1960) was Zofia Majewska (1907-1997). Pioneer of Polish paediatric neurology, creator and director of the Clinic of Developmental Neurology. She studied the problem of cerebral palsy, among others.

At the PG, the first professor's title was granted in 1972 to chemist Stanisława Wanda Szczepuła (1916-2014), UN Food and Agriculture expert. She directed the PG Faculty of Technical Microbiology.

The first female professor at the UG (1978) was Teresa Kentzner (1930-1992), who studied the role of hormones in the growth and development of plants. She organised the Institute (presently the Faculty) of Plant Physiology at the UG Institute of Biology from the foundations and directed it.

Pio nier ki

Pio
nee
rs

Prof. Krystyna Bieńkowska-Szewczyk,
Kierowniczka Zakładu Biologii Molekularnej i Wirusów MWB UG
i GUMed oraz współzałożycielka Międzynarodowego Centrum
Badań nad Szczepionkami Przewlekłowodowymi,
fot. Sylwester Ciszak, 2019 r., ze zbiorów UG.

Prof. Krystyna Bieńkowska-Szewczyk, *directress of the MWB UG and
GUMed Institute of Molecular Virus Biology and co-creator of the
International Centre for Cancer Vaccine Science, photo: Sylwester
Ciszak, 2019, collection of the University of Gdańsk.*

Prof. Krystyna Bieńkowska-Szewczyk podczas pracy
w laboratorium w Salt Lake City (USA) w 1987 r.,
fot. zbiory prywatne.

Prof. Krystyna Bieńkowska-Szewczyk at work in a laboratory in
Salt Lake City (USA) in 1987, photo from private collection.

Prof. Maria Bogucka w 2007 r. otrzymała
szaszczylty tytuł doktora UG za wieloletnie
studia nad dziejami Gdańskia i popularyzację
jego historii, fot. 1979 r., ze zbiorów Instytutu
Historii PAN.

Prof. Maria Bogucka received in 2007 the UG
doctor historicus thesis title for her long-term
studies and the popularisation of the history of
Gdańsk, photo from 1979, collection of the Polish
Academy of Sciences Institute of History.

Isotnym aspektem pracy naukowej jest jej społeczny wymiar, a także popularyzowanie badań i ich wyników. Od początku pandemii SARS-CoV-2 przekazywaniem wiedzy na temat wirusa w mediach zajęła się prof. dr hab. Krystyna Bieńkowska-Szewczyk, wirusolożka związana z MWB UG i GUMed, a także ekspertka ministerialnego zespołu doradczego do walki z COVID-19. Laureatka Pomorskiego Sztormu i Medalu św. Wojciecha za rok 2022.

Na gruncie humanistycznym autorka pionierskich rozpraw historycznych na temat statusu, roli i pozycji kobiet w nowożytnej Europie była prof. dr hab. Maria Bogucka (1929–2020) – ponad 2000 jej publikacji naukowych, w tym rozpraw o historii gospodarczej i codzienności, zapoczątkowało nowe spojrzenie na badanie dziejów Polski i Europy.

An important element of scientific work is its social meaning, as well as popularisation of research and its results. From the beginning of the SARS-CoV-2 pandemic, the transmission of knowledge about the virus to the media was coordinated by Prof. dr hab. Krystyna Bieńkowska-Szewczyk, virologist affiliated with the MWB UG and GUMed, as well as expert of the ministerial advisory board concerning the fight with COVID-19. Laureate of the Pomeranian Storm and the St Adalbert Medal in 2022.

On the grounds of the humanities, Prof. dr hab. Maria Bogucka (1929–2020) was the author of pioneering historical dissertations on the subject of the status, role and position of women in early modern Europe. Over 2000 of her scientific papers, including dissertations on the history of economics and daily life initiated a new outlook on the study of the history of Poland and Europe.

Prof. Janina Suchorzewska kierowała Stworzona przez siebie Katedrą Anestezjologii i Intensywnej Terapii, następnie objęła funkcję kierownika Zakładu Etyki, Bioetyki i Dentologii AM w Gdańsku, fot. ze zbiorów prywatnych.

Prof. Janina Suchorzewska directed the faculty of anaesthesiology and intensive therapy that she created, afterwards taking on the position of director at the Institute of Ethics, Bioethics and Dentology in Gdańsk, photo from private collection.

Prof. Janina Suchorzewska podczas pracy, fot. ze zbiorów prywatnych.

Prof. Janina Suchorzewska at work, photo: private collection.

Prof. Marta Uszycka-Karcz w 1984 r. została dyrektorem Instytutu Pediatrii przy AM w Gdańsku, fot. lata 50. XX w., ze zbiorów Muzeum GUMed.

In 1984 Prof. Marta Uszycka-Karcz became director of the Institute of Paediatrics by the AM in Gdańsk, photo from 1950s, collection of the GUMed Museum.

Prof. Janina Suchorzewska przez kilkadziesiąt lat była związana z GUMed, za co w 2019 r. otrzymała godność Honorowego Profesora tej uczelni, fot. Tomasz Boli, 2014 r., Archiwum Polska Presse.

Prof. Suchorzewska was affiliated with the GUMed for several decades, for which she received the title of Honorary Professor of this university, photo: Tomasz Boli, 2012, Polska Presse Archive.

Społecznie zaangażowana i niosąca pomoc potrzebującym była prof. dr hab. Janina Suchorzewska (1930–2021), wybitna anesteziolożka, pionierka nauczania etyki na kierunku lekarskim GUMed. Altruizmem wykazała się już w Powstaniu Warszawskim. Podczas Grudnia '70 przez 8 dni dyżurowała w szpitalu ratując rannych robotników. W stanie wojennym jako lekarka chroniła opozycjonistów przed aresztem.

Niezwykłe oddaną w kwestii leczenia chorób nerek u dzieci była prof. dr hab. Marta Uszycka-Karcz (1935–1990), lekarz pediatra. Założyła i kierowała Kliniką Nefrologii Dziecięcej w Gdańsku wraz ze stacją dializ dla dzieci. Wyznaczyła nowe standardy w leczeniu patologii i chorób nerek. Jej imieniem nazwano Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Chorobami Nerek w Gdańsku.

Prof. dr hab. Janina Suchorzewska (1930–2021), superb anaesthesiologist, pioneer at teaching ethics at the GUMed medical course was very active in social work and bringing help to those in need. Her social activism started during the Warsaw Uprising. During the events of December '70 she stayed on shift for eight days, rescuing wounded workers. During martial law she protected oppositionists from arrest while working as a physician.

Prof. Marta Uszycka-Karcz (1935–1990), paediatrician, was very dedicated to the research of treatment of kidney disease in children. She established and directed the Clinic of Paediatric Nephrology in Gdańsk along with a dialysis station for children. She set new standards in the treatment of kidney disease and pathology. The Association Helping Children with Kidney Diseases in Gdańsk was named after her.

Plakon Nauki zorganizowany przez Uczelnie Fahrenheitia w 2022 r., foto: Agnieszka Beck, 2022 r., ze zbiorów UG.

Science picnic organized by the Fahrenheit Universities in 2022, photo: Agnieszka Beck, 2022, collection of the University of Gdańsk.

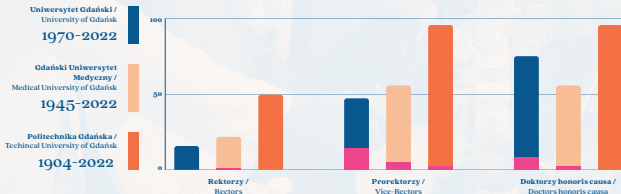
Z danych UNESCO wynika, że w XXI w. kobiety nadal stanowią tylko 30% naukowców na świecie. Rzadziej obejmują funkcje kierownicze i otrzymują najwyższe tytuły naukowe. Dlatego ważne jest wspieranie utalentowanych badaczek oraz zwracanie uwagi społeczeństwa na ich osiągnięcia.

Na Uczelniach Fahrenheitia coraz więcej kobiet podejmuje naukę na różnych kierunkach studiów, sięga po stopnie i tytuły naukowe, obejmuje stanowiska kierownicze. Sprzyja temu polityka zrównoważonego rozwoju, zgodna z dyrektywami ONZ, zmierzającymi do równości płci.

The results of UNESCO studies point out that in the 21st century women still constitute as little as 30% of the world's scientists. Less women are appointed to managing positions and highest academic titles than men. For this reason, it is very important to support talented female researchers and to direct the attention of society to their achievements.

At the Fahrenheit Universities, more and more women take up education in many different fields, receive degrees and academic titles, and are appointed to leadership positions. This is promoted by the politics of sustainability, according to UN guidelines leading to gender equality.

Kobiety

Kobiety w nauce. Strona im.
Elisbety Koozaman-Hoenshuis
Women in science. Elisbeth
Koozaman-Hoenshuis website

